

Suvestinė redakcija nuo 2002-05-18 iki 2004-05-28

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [56-1673](#), i. k. 1002330ISAK00000215

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO

**Į S A K Y M A S
DĖL PRIVALOMŲJŲ REIKALAVIMŲ SĖKLINĖMS BULVĖMS**

2000 m. birželio 30 d. Nr. 215

Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. balandžio 10 d. nutarimą Nr. 409 „Dėl Lietuvos pasirengimo narystei Europos Sąjungoje programos (Nacionalinė *acquis* priėmimo programa) teisės derinimo priemonių ir *acquis* įgyvendinimo priemonių 2000 metų planų patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [31-869](#)) ir siekdamas užtikrinti tikslų sėklinių bulvių kokybės įvertinimą:

1. T v i r t i n u pridedamus Privalomuosius reikalavimus sėklinėms bulvėms.
2. Nustatau, kad:
 - 2.1. Privalomieji reikalavimai sėklinėms bulvėms įsigalioja nuo 2000 m. rugsėjo 1 d.
 - 2.2. Laikotarpiu, kol bus patvirtintos sėklinių bulvių gumbų analizių atlikimo metodikos ir bandinių atrinkimas, bandinių atrinkti ir gumbų analizes atlikti vadovaujantis standartu LST 1233-92.
3. Įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui V. Grušauskui.

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

EDVARDAS MAKELIS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2002 05 10 įsakymu Nr. 175

PRIVALOMIEJI REIKALAVIMAI SĖKLINĖMS BULVĖMS

Privalomieji reikalavimai sėklinėms bulvėms (toliau – Reikalavimai) parengti pagal 1966 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvą Nr. 66/403/EEB „Dėl sėklinių bulvių marketingo“, 1970 m. spalio 29 d. Tarybos direktyvą Nr. 70/457/EEB „Dėl žemės ūkio augalų rūšių bendrojo katalogo“, 2000 m. gegužės 8 d. Tarybos direktyvą Nr. 2000/29/EB „Dėl apsaugos priemonių prieš kenksmingų organizmų augalams, augalų produktams ir kitiems objektams patekimą ir paplitimą Bendrijoje“.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Reikalavimų tikslas – užtikrinti kokybiškų, sveikų sėklinių bulvių auginimą ir tiekimą į rinką.
2. Reikalavimai yra privalomi fiziniams ir juridiniams asmenims, užsiimantiems sėklinių bulvių auginimu, dauginimu ir tiekimu į rinką Lietuvos Respublikoje.
3. Reikalavimai taikomi sėklinėms bulvėms, kurios yra ruošiamos nuo supersuperelitinės iki sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos. Sertifikatas sėklinėms bulvėms yra išduodamas, jei pasėlių, bulvių gumbų, laikomų sandėliuose, kontrolės rezultatai atitinka šiuos Reikalavimus.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

4. Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

Sėklinės bulvės – tai *Solanum tuberosum* L. gumbai, kurie auginami pagal sertifikavimo schemą, skirti dauginimui.

Sėklinių bulvių siunta – tai vienos veislės ir kategorijos sėklinių bulvių kiekis, laikomas atskirai tam tikroje taroje, kuri pažymėta etikete.

Sėklinių bulvių sertifikavimas – Reikalavimuose nustatyta procedūra, kuria Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba) patvirtina sėklinių bulvių veislę ir kategoriją bei tai, kad sėklinės bulvės atitinka nustatytus reikalavimus.

Aprobavimas – tai sėklinių pasėlių veislinių savybių patikrinimas lauke, siekiant nustatyti pasėlių tinkamumą tam tikros veislės numatytos kategorijos sėklinėms bulvėms išauginti.

III. SĖKLINIŲ BULVIŲ KATEGORIJOS

5. Sėklinių bulvių kategorijos – tai kokybinės grupės, nustatomos pagal sėklinių bulvių dauginimo kartas – reprodukcijas.

6. Sėklinės bulvės skirstomos į šias kategorijas:

6.1. Selekcinės sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – P (m_0)) – tai selekcininkų arba jų įgaliotų asmenų ruošiamos aukščiausio originalumo palaikomosios selekcijos ir kontroliuojamo pradinio dauginimo sėklinės bulvės. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba nekontroliuoja šio proceso.

6.2. Supersuperelitinės sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – SSE (m_1)) – tai bulvių gumbai, kurie:

- 6.2.1. gaunami vieną kartą padauginus selekcinės sėklinės bulvės;

6.2.2. atitinka šių Reikalavimų prieduose nurodytus minimalius reikalavimus supersuperelitinėms sėklinėms bulvėms, o Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba patvirtino šį atitikimą.

Supersuperelitinės sėklinės bulvės daugiausia naudojamos superelitinėms sėklinėms bulvėms išauginti.

6.3. Superelitinės sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – SE (m_2) – tai bulvių gumbai, kurie:

6.3.1. gaunami vieną kartą padauginus supersuperelitinės sėklinės bulvės;

6.3.2. atitinka šių Reikalavimų prieduose nurodytus minimalius reikalavimus superelitinėms sėklinėms bulvėms, o Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba patvirtino šį atitikimą.

Superelitinės sėklinės bulvės daugiausia naudojamos elitinėms sėklinėms bulvėms išauginti.

6.4. Elitinės sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – E (m_3) – tai bulvių gumbai, kurie:

6.4.1. gaunami vieną kartą padauginus superelitinės sėklinės bulvės;

6.4.2. atitinka šių Reikalavimų prieduose nurodytus minimalius reikalavimus elitinėms sėklinėms bulvėms, o Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba patvirtino šį atitikimą.

Elitinės sėklinės bulvės daugiausia naudojamos sertifikuotos kategorijos sėklinėms bulvėms išauginti.

6.5. Sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – A) – tai bulvių gumbai, kurie:

6.5.1. gaunami vieną kartą padauginus elitinės sėklinės bulvės;

6.5.2. atitinka šių Reikalavimų prieduose nurodytus minimalius reikalavimus sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinėms bulvėms, o Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba patvirtino šį atitikimą.

Sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinės bulvės daugiausia naudojamos sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinėms bulvėms išauginti.

6.6. Sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinės bulvės (sutrumpintas žymėjimas – B) – tai bulvių gumbai, kurie:

6.6.1. gaunami vieną kartą padauginus sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinės bulvės;

6.6.2. atitinka šių Reikalavimų prieduose nurodytus minimalius reikalavimus sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinėms bulvėms, o Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba patvirtino šį atitikimą.

Sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinės bulvės naudojamos nesėklinėms bulvėms auginti.

IV. SĖKLINIŲ BULVIŲ SERTIFIKAVIMAS

7. Sėklinės bulvės sertifikuojamos, jeigu:

7.1. sėklai naudojamos bulvių veislės įrašytos į Lietuvos sąlygoms tinkamiausių augalų veislių sąrašą;

7.2. sėklinių bulvių augintojai, ruošiantys sėklą tiekti į rinką ar tolesniam dauginimui, atestuoti žemės ūkio ministro nustatyta tvarka;

7.3. sėklinių bulvių pasėlis atitinka jam keliamus reikalavimus;

7.4. sėklinių bulvių augintojas yra sudaręs dauginimo arba licencinę sutartį su selekcininku arba jo įgaliotu atstovu.

8. Jeigu sėklinės bulvės įvežamos į Lietuvą pagal sutartį jas padauginti ir vėl išvežti į užsienį, šių bulvių veislės gali būti neįrašytos į Lietuvos sąlygoms tinkamiausių augalų veislių sąrašą. Tuo atveju sertifikate daromas įrašas „Nedauginama ir neplatinama Lietuvoje“.

V. REIKALAVIMAI SĖKLINIAMS PASĖLIAMS

9. Aprobacija vykdoma pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius metodinius nurodymus. Sėkliniai pasėliai turi atitikti Reikalavimų 1, 2 ir 3 prieduose nurodytus reikalavimus.

10. Sėklinius sklypus galima aprobuoti, jeigu mažiausiai 4 metus toje pačioje vietoje nebuvo auginamos bulvės.

11. Sėkliniuose pasėliuose būtini minimalūs izoliaciniai atstumai. Sėklai skirtos bulvės turi būti auginamos ne mažesniu kaip 100 metrų atstumu nuo maistinių bulvių ir kitų bulvinių šeimos

augalų pasėlių. Jei viename lauke auginamos kelių veislių ir reprodukcijų bulvės, būtina tarp jų palikti neužsodintą vieną vagą, išskyrus selekcinį ir supersuperelitinį bulvių pasėlį. Rekomenduojami kaimyniniai augalai: varpiniai javai, griekiai, daugiametės žolės.

12. Veislės grynumas nustatomas apžiūrint kiekvieną bulvių kerą kontrolinėse vagų dalyse. Bulvių kera turi atitikti veislei būdingus požymius: žiedų spalvą, lapų formą bei spalvą, stiebų tipą ir bendrą išvaizdą. Veislės grynumo reikalavimai sėkliniams pasėliams pateikiami Reikalavimų 2 priede.

VI. REIKALAVIMAI SĖKLINIAMS GUMBAMS

13. Sėklinių bulvių gumbai sertifikuojami tik po fitosanitarinės kontrolės, jei nenustatytas užsikrėtimas kenksmingais organizmais. Fitosanitarinės kontrolės rezultatai sėklinių bulvių savininkui pateikiami per vieną mėnesį nuo prašymo raštu pateikimo datos.

14. Sėklinių bulvių gumbų dydis nustatomas matuokliu. Minimalus gumbų dydis turi būti toks, kad gumbai nepralįstų pro 25 x 25 mm dydžio matuoklio skylutę. Jei gumbai nepralenda pro 35 x 35 mm dydžio matuoklio skylutę, tuomet ji didinama kas 5 mm. Sėklinių bulvių siuntoje gumbų dydis negali skirtis daugiau kaip 25 mm. Siuntoje neturi būti daugiau kaip 3 proc. gumbų, mažesnių nei leistinas minimalus dydis, ir daugiau kaip 3 proc. didesnių nei leistinas maksimalus dydis.

15. Minimalus sėklinėms bulvėms leistinas žemėtumo, mechaninių pažeidimų bei ligų ir kenkėjų pažeidimo procentas pateikiamas Reikalavimų 4 priede.

16. Sėklinių bulvių bandiniai imami ir gumbų kokybė nustatoma pagal žemės ūkio ministro patvirtintas metodikas.

17. Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba išduoda sertifikatą kiekvienai sertifikuotai sėklinių bulvių siuntai.

VII. PREKYBINIAI REIKALAVIMAI SĖKLINĖMS BULVĖMS

18. Tiekti į rinką galima tik sertifikuotas sėklines bulves. Sėklinės bulvės, kurios pardavimo metu neatitinka minimalių Reikalavimų 4 priede išdėstytų reikalavimų, perrūšiuojamos ir pakartotinai patikrinamos.

19. Jeigu sėklinių bulvių tiekėjai į rinką raštu pageidauja, žinios apie jų veiklą, susijusią su sertifikavimu ir fitosanitarine kontrole, traktuojamos kaip konfidencialios.

20. Sėklinės bulvės parduodamos tik vienu ar dviem siuntomis. Siuntos dydis neribojamas.

21. Sėklinės bulvės pakuojamos į naujas įvairaus dydžio pakuotes iki 1 t.

22. Sėklinių bulvių siuntoms, naudojamoms bandymams, mokslo tikslams, selekciniam darbui, gali būti keliami mažesni kokybės reikalavimai, negu numatyta Reikalavimų 4 priede.

23. Trūkstant sėklinių bulvių, žemės ūkio ministro įsakymu nustatytu laikotarpiu gali būti taikomi mažesni sėklinių bulvių kokybės reikalavimai, kaip nurodyta Reikalavimų 4 priede.

24. Visos sėklinių bulvių pakuotės turi būti paženklintos Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos etiketėmis.

25. Pakuotė laikoma paženklinta, jei jos neįmanoma atidaryti ir vėl uždaryti, nepažeidžiant etiketės.

26. Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos paženklintą pakuotę pakartotinai perženklinti gali tik šios tarnybos darbuotojai, etiketėje pažymėdami pakartotinio ženklavimo faktą ir datą.

27. Ant sėklinių bulvių pakuočių turi būti naujos anksčiau nenaudotos etiketės.

28. Etiketė turi būti 110 x 67 mm dydžio. Joje turi būti nurodyta:

28.1. ją išdavusi institucija;

28.2. sėklinių bulvių siuntos numeris;

28.3. antspaudavimo data (metai ir mėnuo);

28.4. sėklinių bulvių veislė;

28.5. sėklinių bulvių dydis;

- 28.6. sėklinių bulvių neto svoris kg.
29. Sėklinių bulvių siuntos visuose lydimuosiuose dokumentuose turi būti nurodytas jos numeris:
- 29.1. derliaus metai (du ženklai);
 - 29.2. sėklinių bulvių kategorija (santrumpa);
 - 29.3. tiekėjo registracijos numeris (trys ženklai);
 - 29.4. sėklinių bulvių siuntos eilės numeris (du ženklai).
30. Skiriamosios etikečių spalvos:
- 30.1. SSE (m_1), SE (m_2) – balta su violetine 5 mm pločio įžambiai juosta nuo kairiojo į dešinį apatinį kampą;
 - 30.2. E (m_3) – balta;
 - 30.3. A ir B – mėlyna.
31. Sandėliai dezinfekuojami, pasėliai, bulvių gumbai apdorojami tik registruotomis augalų apsaugos priemonėmis. Augalų apsaugos priemonės naudojamos pagal augalų apsaugos priemonių naudojimą reglamentuojančius teisės aktus. Bet koks sėklinių bulvių cheminis apdorojimas turi būti pažymėtas etiketėje.

VIII. SĖKLINIŲ BULVIŲ LAIKYMO IR GABENIMO REIKALAVIMAI

32. Sėklinės bulvės laikomos specializuotose bulvių saugyklose. Saugykloje būtina ventiliavimo sistema, pastovus temperatūros režimas (ne mažiau kaip $+2^{\circ}\text{C}$), ne didesnė kaip 90% santykinė drėgmė.

33. Esant teigiamai oro temperatūrai, sėklinės bulvės gabenamos įvairiomis transporto priemonėmis. Oro temperatūrai nukritus žemiau 0°C , bulvės gabenamos specialiomis, papildomai apšildomomis arba termoizoliacinėmis transporto priemonėmis. Prie kiekvienos siuntos turi būti patogu prieiti.

Priedo pakeitimai:

Nr. [175](#), 2002-05-10, Žin., 2002, Nr. 49-1918 (2002-05-17), i. k. 1022330ISAK00000175

Privalomųjų reikalavimų
sėklinėms bulvėms
1 priedas

APROBAVIMAS

Lauko apžiūra	Kategorija	Bulvių vystymosi tarpsniai pagal BBCH skalę
Pirma	SSE(m ₁) SE(m ₂) E(m ₃)	BBCH 31–39 (augalai susilieję eilutėje)
Antra	SSE(m ₁) SE(m ₂) E(m ₃) A B	BBCH 61–69 (žydėjimas)

Aprobatoriui atliekant veislinių pasėlių apžiūras, pasėlio savininkas privalo pateikti duomenis apie lauką, priešsėlius, sėjomainą. Laukas turi būti paženklintas etiketėmis, kuriose turi būti pažymėtas lauko plotas, veislės pavadinimas, kategorija.

Antra apžiūra turi būti atlikta ne anksčiau kaip praėjus dviem savaitėms po pirmosios apžiūros.

VEISLĖS GRYNUMO REIKALAVIMAI SĖKLINIAMS PASĖLIAMS

Kategorija	Veislės grynumas, proc.
SSE (m_1)	100
SE (m_2)	100
E (m_3)	100
A	99,8
B	99,8

PASTABA.

Iki 2004 m. sausio 1 d. sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinių bulvių (A) veislės grynumas leidžiamas 98 proc., sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinių bulvių (B) – 97 proc.

Privalomųjų reikalavimų sėklinėms bulvėms
3 priedas

MINIMALŪS REIKALAVIMAI SĖKLINIAMS PASĖLIAMS

Kategorija	Apžiūrų skaičius	Veislės grynumas, proc.	Stiprūs virusinės infekcijos simptomai, proc.	Silpni virusinės infekcijos simptomai, proc.	Juodoji kojelė, proc.	Rizoktoniozė, proc.
P (m ₀)	1	100	0	0,05	0,25	0,5
	2	100	0	0,05	0	0,5
SSE (m ₁)	1	100	0,01	0,05	0,25	0,5
	2	100	0	0,05	0	0,5
SE (m ₂)	1	100	0,5		0,5	1,0
	2	100	0,5		0,25	1,0
E (m ₃)	1	100	4,0		0,5	1,0
	2	100	4,0		0,25	1,0
A	1	99,8	5,0		2,0	2,0
B	1	99,8	10,0		4,0	4,0

PASTABA.

Iki 2004 m. sausio 1 d. sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos sėklinėms bulvėms (A) veislės grynumas leidžiamas 98 proc., sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos sėklinėms bulvėms (B) – 97 proc.

MINIMALŪS REIKALAVIMAI SĖKLINIAMS GUMBAMS

Kategorija	Žemėtumas proc.,	Sausasis puvinys, proc.	Šlapiasis puvinys, proc.	Rizoktoniozė, proc.	Paprastosios rauplės, proc.	Pažeidimai, proc.
SSE (m ₁)	2,0	1,0*	1,0*	1,0**	5,0***	3,0
SE (m ₂)	2,0	1,0*	1,0*	1,0**	5,0***	3,0
E (m ₃)	2,0	1,0*	1,0*	2,5**	5,0***	3,0
A	2,0	1,0*	1,0*	4,0**	5,0***	3,0
B	2,0	1,0*	1,0*	5,0**	5,0***	3,0

* – šlapiojo ir sausojo puvinių pažeistų gumbų (kartu) negali būti daugiau kaip 1 proc.;

** – gumbas laikomas pažeistu rizoktonioze, jeigu pažeista daugiau kaip vienas trečdalis paviršiaus ploto;

*** – gumbas laikomas pažeistu paprastosiomis rauplėmis, jeigu pažeista daugiau kaip vienas trečdalis paviršiaus ploto;

* ir *** kartu negali būti daugiau kaip 6 proc.

PASTABA.

Iki 2004 m. sausio 1 d. E (m₃) kategorijos sėklinėse bulvėse leidžiama iki 10 proc. paprastosiomis rauplėmis pažeistų gumbų, sertifikuotos kategorijos pirmosios reprodukcijos (A) – iki 15 proc., sertifikuotos kategorijos antrosios reprodukcijos (B) – iki 20 proc.

Iki 2004 m. sausio 1 d. sertifikuotos kategorijos pirmosios (A) ir sertifikuotos kategorijos antrosios (B) reprodukcijų sėklinėse bulvėse leidžiama iki 5 proc. mechaniškai pažeistų gumbų.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [175](#), 2002-05-10, Žin., 2002, Nr. 49-1918 (2002-05-17), i. k. 1022330ISAK00000175

Dėl 2000 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. 215 "Dėl Privalomųjų reikalavimų sėklinėms bulvėms" dalinio pakeitimo